

Književnost.

Letna šolska poročila. 1. Poročilo o javnih in privatnih ljudskih šolah deželnega stolnega mesta Ljubljane ob konci šolskega leta 1889/90. Na svetlo dal e. kr. mestni šolski svet ljubljanski. Uredil prof. Levec, e. kr. okrajni šolski nadzornik. Založil e. kr. mestni šolski svet ljubljanski. Tiskal R. Milic. To obširno poročilo (123 strani) je prvo, ki obsega vse ljudsko šolstvo ljubljansko. Ze iz površnega pregleda spoznamo, da je poročilo uredil izkušen strokovnjak, kakor je g. prof. Fr. Levec. Uradno poslovanje je g. profesorja kot e. kr. okrajnega šolskega nadzornika prepričalo, da so javni zastopi, oblastva in posamezniki, ki imajo kaj opraviti z ljudskim šolstvom ljubljanskim, o notranji uredbi šolstva slabo poučeni. To je bil povod, da je pri e. kr. mestnem šolskem svetu izposloval in z mnogim trudom priredil izdavo skupnega poročila. To poročilo obseza: A. C. kr. mestni šolski svet. B. Razprave: 1. Erjavce in njegov pomen za narodno odgojo, spisal Ivan Belč. Ta razprava je v takem poročilu prav na svojem mestu. V lepem, priprostem jeziku pisana se kaj prijetno čita in podaje čitatelju po svoji mikavni vsebini pristno sliko Erjavčevega značaja in njegovega neprecenljivega delovanja kot prirodopisnega pisatelja. 2. Vzgojni pomen deškega ročnega dela na ljudski šoli v mestih, spisal Andrej Žumer. To je kratek posnetek konferenčne razprave z ozirom na ljubljanske razmere, iz katerega je omenimo nasvet, naj bi se za priredbo in izdrževanje šolskih delarn v Ljubljani osnovalo posebno društvo. 3. Zgodovina in statistični pregled ljubljanskih ljudskih šol, sestavil Evgen Lah. Ta obširna, 26 str. obsezajoča in izvrstno prirejena razprava nam podaje zgodovinske črtice o ljublj. šolah, katerih sta 2 državni, 6 je mestnih in 9 privatnih s pravico javnosti. Najstarejša je nunska šola (notranja in vnanja), ki obstoji že od l. 1703. Potem sledé šole in sicer: e. kr. deška vадnica (1773), evangeljska šola (1855), prva mestna deška šola (1855), Waldherrjev zavod (1856), Rehnov zavod (1856), Huthov zavod (1867), druga mestna deška šola (1870), e. kr. dekliška vадnica (1872), ljudska šola na Barji (1874), dekliška šola pri sv. Jakopu (1875), šola v Lichten-thurnovem sirotišči (1878), šola v Marijanišči (1880),

mestna nemška deška šola (1885), mestna nemška dekliška šola (1885), deška šola nemškega šolskega društva (1885). Poleg teh šol je še 7 otroških vrtev. — Potem so statistični pregledi A. o javnih, B. o privatnih šolah iz minolega šolskega leta in sicer: a) število otrok, b) starost, c) vera, d) občevalni jezik, e) stanovanje, f) obiskovanje, g) napredek, h) ukovina. Na vseh ljudskih šolah je bilo na konci leta 1889/90 3517 otrok, po veri 3471 otrok (98.69%) rimsko-katoliške vere in le 46 (1.31%) druge vere. Le slovenski govori 2011 (= 57.18%), le nemški 238 (= 6.77%), slovenski in nemški 1142 (= 32.47%), drugi jezik ali več skupaj pa 126 otrok (= 3.58%). Šolo je obiskovalo prav pridno 81%, pridno 13%, manj pridno 4%, zanikarno 2%. Za višji razred je bilo sposobnih 80%, nesposobnih 18%, neizprašanih 2%.

Učni jezik je bil preteklo leto na 7 šolah slovenski, na 2 slovenski in nemški in na 8 šolah nemški. Učnih močij je bilo na javnih šolah 30 moških in 19 ženskih, skupaj 57. Na privatnih šolah je poučevalo 27 učiteljev in 53 učiteljic, skupaj 80 močij; v otroških vrteh pa 11 otroških vrtnaric, katerim je pomagalo 14 hospitantinj. — C. V tretjem delu so šolska poročila posameznih ljudskih šol in sicer: 1. poročilo I. mestne deške ljudske šole; 2. poročilo II. mestne deške ljudske šole; 3. poročilo mestne dekliške šole pri sv. Jakopu; 4. Jahresbericht der städtischen deutschen Knaben-Volksschule; 5. Jahresbericht der städtischen deutschen Mädchen-Volksschule; 5. poročilo ljudske šole na Barji. Ta poročila so vsa po jednem načrtu sestavljena po teh-le točkah: A. Učiteljsko osonbe; B. Statistični pregled otrok; C. Učne knjige; Č. Knjižnica; D. Učila; E. Letopis; F. Imenik učencev. V teh imenikih nam posebno ugaja, da so otroci vsakega razreda razvršeni po alfabetu in so le odličenjaki z debelim tiskom označeni. Tako naj bi se prirejela vsa šolska poročila. — Vsega priznanja vredno je, da je g. nadzornik Levec priredil tako lepo poročilo, ki nam kaže jasno sliko ljubljanskega ljudskega šolstva — in da se je e. kr. mestni šolski svet žrtvoval za pokritje stroškov. — Pri tej priliki opozarjamo, da ima mestni šolski svet še nekaj iztisov. Ako bi se kdo za to stvar bolj zanimal, naj se obrne do mestnega šolskega sveta.

Naši dopisi.

S Trate. (Napredek šolstva v górenji naši dolini. —) Pred meseci sem tožil v „Učiteljskem Tovariši“, kako žalostne so razmere gledé šolstva deloma v tratarski, posebno pa v osliški občini. V tratarski občini je bila dosedaj lučinska fara, v koji je okolo 90 za šolo godnih otrok brez šole. Osliška občina s tremi farami, broječa nad 3000 ljudi, pa ni

imela nijedne šole. Pač žalostno je to! Sto in sto otrok odraste brez šolske odgoje; kaj čuda, če ostanejo nekako neotesani, — da ne rabim družega izraza.

Naš obče priljubljeni in za šolski napredek vneti okrajni glavar, gospod dr. Gsettenhofer se je odločil odpraviti te nedostatnosti. Prišel je se gori med